WIKIPEDIA

Normand

Normaund Normand	
Parlat en	França Reiaume Unit
Regions	Normandia
Parlat per	50 000 a 100 000 de personas
Familha lingüistica	lengas indoeuropèas lengas romanicas galloromanic lenga d'oïl
Grop	indoeuropèu
Estatut oficial	
Lenga oficiala de	bailiá de Jersei
Mòstra	
Article primier de la Declaracion dei Drechs Umans.	
Articlle prémyi	
Tous les houmes nâquissent libres et parels dauns leux têtes et pis en dreits. Il ount bien de l'obiche et de la counschienche et deivent faire d'aveuc leux prochains coume si que ch'éteit pour ieux.	

Lo **normand** (Normandia: *Normaund*, Guerneseiés: *Normand*, Jerseiés: *Nouormand*) es segon las concepcions siá una lenga romanica que fa partida de las lengas d'oïl, siá un dialècte de la lenga d'oïl. Lo normand se parla en Normandia (França) e dins las Illas Normandas (Reialme Unit).

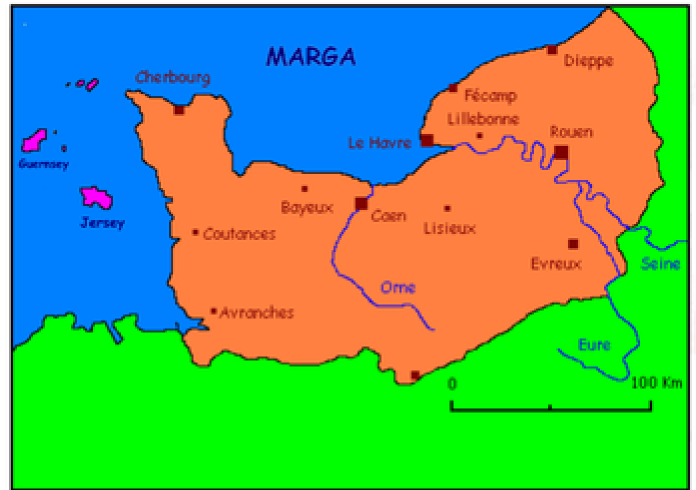
Somari

Istòria

Los colons angloescandinaus, en s'installar subre una grand part del territòri conegut uèi jol nom de Normandia, adoptèron lo dialècte d'oïl dels abitants de l'anciana Neustria, en tot balhant a la lenga una cèrta color e en l'enriquir de tèrmes eissits del noroèc o de l'anglosaxon dins mantun domeni[1]. Aquesta desaparicion del noroèc se pòt explicar de divèrsas faiçons, pasmens son usatge se seriá mantengut per las còstas normandas entrò lo sègle XII. Lo *trouvère* normand Benoît de Sainte-Maure, a la fin del sègle XII, afortissiá, dins sa *Chronique des ducs de Normandie*, que se parlava encara "danés" per las còstas[2]. La lenga normanda s’èra implantada en Anglatèrra en seguida de la conquista del país per Guilhèm lo conquistaire. Puèi, una concurréncia amb lo dialècte francoangevin que s'impausèt de pertot coma lenga oficiala, s'i perseguiguèt entrò lo sègle XIV, epòca que lo francés perdèt dapasset de terrenh per acabar per desaparéisser. Se balha lo nom d'anglonormand al dialècte parlat en Anglatèrra que, jos l'influéncia de l’anglosaxon e del francés literari, èra vengut pron diferent del franconormand continental. Lo franconormand e l’anglonormand tenon ambedós una literatura d'origina anciana e abondosa.

Varietats

Airal ont se parla

Se parlan maitas varietats del normand:

- en Normandia continentala :
  - en Cotentin[3] - lo cotentinois (nd. *loceis*)
  - en país de Bray - lo brayon, qui comporta de traches fonetics picards
  - en país de Caux - le cauchois (nd. *caôcheis*) e lo nòrd cauchois (ancian Talou) que comporta de traches fonetics picards
  - en Roumois - lo *patois de Romois*, intermediari entre cauchois e augeron.
  - en País d'Auge - l'augeron (nd. *augeron*, uèi gaireben desaparegut)
  - en Perche - lo parlar percheron (nd. *peurch'ron*)
- Dins las Illas Normandas (normand insulari) :
  - a Jersey - lo jerseiés
  - a Guernesey - lo guerneseiés
  - a Sercq - lo sercquiés
  - l'auregnés d'Aurigny desaparegueèt al sègle XX
- En Canadà :
  - Lo normand influencièt lo quebequés, mas tanben l'acadian

Nombre de locutors

Se manca de donadas de l'Estat francés, encara que la lenga a mai de vitalitat en Bassa Normandia.

Dins las illas Normandas, lo guerneseiés es sonque utilizat per qualques gents de mai de 60 ans, encara que i aja d'associacions qu'ensajan de lo mantenir. D'un autre latz, segon una enquèsta de 1989 i aviá 5720 personas que parlavan lo jerseiés. A Alderney, la lenga es completament desapareguda. La situacion es gaire melhora dins l'illa de Sark, ont mens de 20 dels 600 abitants sabon parlar lor lenga pròpria.BBC Voices (http://www.bbc.co.uk/voices/multilingual/jerriais.shtml) En total, sonque 2% dels abitants de las illas Normandas parlan lo normand quinas que sián sas varietats, en una proporcion qu'es anada en decreissent de reng despuèi las annadas 30 del sègle XX.

Estatut legal

La sola lenga oficiala de l'Estat francés es lo francés. Dins las illas Normandas, la situacion es diferenta segon las doas comunas en las qualas se dividisson las illas. A Jersey son oficials l'anglés e lo francés, mentre qu'a Guernsey o es sonque l'anglés despuèi l'an 1966 (anteriorament lo francés foguèt lo sol idiòma oficial fins a 1926, quand l'anglés foguèt declarat segonda lenga oficiala).

Ensenhament

Actualament se parla de far de metòdes per l'aprendissatge del guerneseiés dins l'ensenhament elementari e als corses nocturnes. Dins l'Estat francés, s'estúdia facultativament dins 5 "collègis" del departament de la Marga (Beaumont, Les Pieux, Bricquebec, Gavray e Avranches). Es necessària l'inscripcion de quinze escolans per cors e los ensenhaires son volontaris.

Autors en Normand

Matthew le Geyt

François Le Prévost d'Exmes

Bibliografia

- Essai de grammaire de la langue normande, UPN, 1995, ISBN 2-9509074-0-7
- V'n-ous d'aveu mei? UPN, 1984
- La Normandie dialectale, 1999, ISBN 2-84133-076-1
- Alain Marie, *Les auteurs patoisants du Calvados*, 2005, ISBN 2-84706-178-9
- Roger Jean Lebarbenchon, *Les Falaises de la Hague*, 1991, ISBN 2-950588-0-9
- Jean-Louis Vaneille, *Les patoisants bas-normands*, n.d., Saint-Lô
- André Dupont, *Dictionnaire des patoisants du Cotentin*, Société d'archéologie de la Manche, Saint-Lô, 1992

Referéncias

1. Jean Renaud, *Les Vikings et la Normandie*, Editions Ouest-France université 1989. p. 198.
2. Charles Bruneau, Monique Parent, Gérard Moignet. *Petite histoire de la langue française : des origines la révolution*. Page 34. A. Colin, 1969.
3. L'enseignement du normand dans le Nord-Contentin →Étude des pratiques et des attitudes linguistiques (http://www.reunion.iufm.fr/Recherche/Expressions/27/Pic.pdf)
